

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

- (1) Viděl jsem lilek v tílku.
Je nemnoho takových lilků!
Však v Liliové ulici na Praze 1
je možné si schůzku s jedním z nich sjednat.

Ten lilek se leskne fialovou černí
a nosí tílko nmoderní.

Když se s ním potkáš,
zazpívá **ti** jeden z trylků,
které se líbí **těmto** staroměstským lilčkům.
Zní asi takto: Li la li la.

- (2) Vždycky hled' ocenit jeho trylek!
Sic poznáš, jak hrůzný je to lilek,
když svleče své běloskvoucí prádlo...
Tak pochval ho, aby to špatně nedopadlo!

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

1 O čem se píše ve výchozím textu?

- A) o přesném znění trylku, který si prozpěvují především staroměstské lilky
B) o tom, že v jedné pražské ulici si lze domluvit setkání s lilkem nosícím tílko
C) o hrůzných událostech, které vyvolal jeden nedoceněný lilek svým trylkem
D) o tom, že fialové lilky se po městě nejradyji procházejí v nmoderních tílkách

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) Jde o umělecký text, v jehož druhé části se vyskytuje přirovnání.
B) Jde o umělecký text, v jehož druhé části se nevyskytuje přirovnání.
C) Jde o neumělecký text, v jehož druhé části se vyskytuje přirovnání.
D) Jde o neumělecký text, v jehož druhé části se nevyskytuje přirovnání.

Zdůvodnění

Jde o báseň, tedy umělecký text, což dokládají nejen užití jazykové prostředky, ale i estetická funkce textu. V druhé části textu se žádné přirovnání nevyskytuje: slovo *jak* užitě v druhém verši pouze připojuje větu vedlejší, která vyjadřuje, co poznáš (*jak hrůzný je to lilek*), nic se k ničemu nepřirovnává.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o třech slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Všechna tato slova jsou v textu zájmeny ukazovacími.
B) Pouze slova *ten* a *ti* jsou v textu zájmeny ukazovacími.
C) Pouze slova *ti* a *těmto* jsou v textu zájmeny ukazovacími.
D) Pouze slova *ten* a *těmto* jsou v textu zájmeny ukazovacími.

Zdůvodnění

Zájmeno *ten* je zájmeno ukazovací (*ten lilek*), zájmeno *těmto* je tvarem ukazovacího zájmena *tento* (*tento lilek – těmto lilkům*). Zájmeno *ti* je tvarem osobního zájmena *ty*.

1 bod

4 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Čapkovy obrazy zaujaly nejen manžele **Landovi**.
- B) Zpěvákovy nové hity se překvapivě líbily i Pavlovi.
- C) Čtvrtkovy pohádky vyprávějí o odvážném loupežníkovi.
- D) Ředitelovy připomínky předáme i nemocnému kolegovi.

Zdůvodnění

Přivlastňovací přídavné jméno *Landovi* je v posuzované větě rodu mužského životného (rozdvíjí podstatné jméno *manželé*) a je užito ve 4. pádě čísla množného (*Landovy*).

max. 2 body

5 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.

- 5.1 Tomáš zaslechl Janu, jak mi říká, že mi nepůjčí stovku na pouť, a to byla voda na jeho *****. Okamžitě na mě spustil: „Vždyť už jsem ti několikrát říkal, že pokud něco chceš, máš si na to našetřit.“
- 5.2 „Měl jsi argumentovat úplně jinak a taky mluvit klidnějším hlasem,“ řekli mi kluci z kapely, když nám majitel domu odmítl prodloužit pronájem zkušebny. Zkrátka po bitvě je každý *****.

Řešení

5.1 – to byla voda na jeho **mlýn**

5.2 – po bitvě je každý **generál**

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým souvětím (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 6.1 Ačkoli se v druhém poločase zdálo, že domácí prohrají, nakonec si první místo v žebříčku dokázali udržet. _____
- 6.2 Sportovci věnovali veškerý volný čas tréninkům, aby uspěli jak na mistrovství republiky, tak na blížícím se mistrovství světa. _____
- 6.3 Protože se organizátoři obávali střetů fotbalových fanoušků, zpřísnilo bezpečnostní opatření nejen na stadionu, ale také v jeho blízkém okolí. _____

- A) Toto souvětí se skládá ze dvou vět, obě jsou hlavní.
- B) Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první je hlavní, druhá je vedlejší.
- C) Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první je vedlejší, druhá je hlavní.
- D) Toto souvětí se skládá ze tří vět, pouze první z nich je hlavní.
- E) Toto souvětí se skládá ze tří vět, pouze třetí z nich je hlavní.

Zdůvodnění

6.1 – E)

Větný celek obsahuje tři slovesa v určitém tvaru (*zdálo se, prohrají, dokázali*) → souvětí se skládá ze tří vět, pouze třetí věta (*nakonec si první místo v žebříčku dokázali udržet*) je hlavní.

6.2 – B)

Větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*věnovali, uspěli by*) → souvětí se skládá ze dvou vět, pouze první věta (*Sportovci věnovali veškerý volný čas tréninkům*) je hlavní.

6.3 – C)

Větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*obávali se, zpřísnilo*) → souvětí se skládá ze dvou vět, pouze druhá věta (*zpřísnilo bezpečnostní opatření nejen na stadionu, ale také v jeho blízkém okolí*) je hlavní.

Žádné z posuzovaných souvětí neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení D).

max. 2 body

7 Ke každé z následujících podúloh (7.1 a 7.2) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

7.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem VYTVORĚT a skloňuje se podle vzoru Soudce.

7.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem Rok a skloňuje se podle vzoru Stavení.

Řešení:

7.1 – tvůrce

7.2 – např. výročí

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

Portugalské souostroví Azory, ležící v Atlantském oceánu přibližně 1 500 km od Lisabonu, se skládá z devíti obydlených ostrovů. Největší z nich, ostrov São Miguel, byl až do začátku 21. století jediným místem v Evropě, kde se pěstoval a zpracovával čaj. Azorské čajovníkové plantáže jsou unikátní: čaj se zde pěstuje už ve výšce 150 metrů nad mořem, jde tedy o nejnižše položené plantáže na světě.

Lidé z těchto ostrovů na své půdě od pradávna pěstovali pomeranče. Když ale počátkem 19. století pomerančovníky zničila zhoubná plíseň, azorští zemědělci přišli o hlavní zdroj obživy. Hledali tedy novou plodinu vhodnou k pěstování, kterou by také mohli vyvážet. Skutečnost, že vedle ananasu a maracuji nakonec vsadili i na čajovník, má na svědomí Jacinto Leite, někdejší voják brazilské armády. Na svůj rodný ostrov São Miguel totiž přivezl z Rio de Janeira sazenice čajovníku.

V úrodné půdě a stabilním klimatu se plodině záhy začalo dařit. Z první sklizně čaje byly dva vzorky, konkrétně 8 kg černého a 10 kg zeleného čaje, poslány do Anglie na odborné analýzy. Díky své nesporné kvalitě oba dostaly vynikající posudky. Cesta na evropské trhy se rázem otevřela a na Azorách nastaly lepší časy. Už v roce 1850 se čajovníkové plantáže rozprostíraly na 300 hektarech půdy a tamější manufaktury ročně vyprodukovaly 250 tun čaje.

Čilý obchod se zahraničím ale narušila první světová válka, *****. Důsledkem tohoto trendu, pokračujícího i po válce, byly ztráty na ziscích a krachování manufaktur. Do roku 1970 svou činnost ukončilo devět z původních čtrnácti azorských výrobců čaje, během následujících let zkrachovali další čtyři. Počátku 21. století se dočkala pouze společnost Chá Gorreana. Tento výrobce dodnes ze svých plantáží o rozloze 40 hektarů ročně vyprodukuje 40 tun kvalitního čaje.

(Lidé a Země 12/2007, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Ostrov São Miguel zabírá většinu celkové rozlohy portugalského souostroví Azory.	☐	☒
8.2 Zhoubná plíseň, která zničila pomerančovníky, byla na ostrov São Miguel zavlečena z Rio de Janeira.	☐	☒
8.3 Při první sklizni azorského čaje bylo sklizeno přesně o 2 kilogramy více zeleného čaje než čaje černého.	☐	☒
8.4 Od roku 1850 do počátku 21. století se roční produkce azorské společnosti Chá Gorreana snížila z původních 250 tun čaje na 40 tun.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Která z následujících možností patří na vynechané místo (***** ve výchozím textu?

- A) po níž prodej čaje z Azor začal růst
- B) po níž prodej čaje z Azor nepřestal růst
- C) během níž prodej čaje z Azor začal klesat
- D) během níž prodej čaje z Azor přestal klesat

Zdůvodnění

Bezprostředně před vynechaným místem je uvedeno, že *čilý obchod se zahraničím ale narušila první světová válka*. Za vynechaným místem se píše, že tento trend pokračoval i po válce a jeho důsledkem byly ztráty na ziscích a krachování manufaktur. Je tedy zřejmé, že došlo k poklesu prodeje azorského čaje, a to už během války. Na vynechané místo tedy patří možnost C).

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu není pravdivé?

- A) Pokud slovo *vedle* nahradíme slovem *kromě*, význam textu zůstane zachován.
- B) Pokud slovo *záhy* nahradíme slovem *brzy*, význam textu zůstane zachován.
- C) Slovo *nesporný* je v textu užito ve významu *nepochybný, nepopíratelný*.
- D) Slovo *první* je v textu užito ve významu *přední, nejvýznamnější*.

Zdůvodnění

Slovo *první* je v textu užito ve významu *mající v pořadí číslo jedna*.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Výchozí text popírá informaci, že ze všech čajovníkových plantáží pouze ty azorské leží v nadmořské výšce 150 metrů.
- B) Z výchozího textu vyplývá, že žádná z čajovníkových plantáží včetně těch azorských neleží v nadmořské výšce 150 metrů.
- C) Z výchozího textu vyplývá, že na světě neexistuje žádné místo, kde čajovníkové plantáže leží v nižší nadmořské výšce než na Azorách.
- D) Výchozí text popírá informaci, že na světě existuje alespoň jedno místo, kde čajovníkové plantáže leží ve vyšší nadmořské výšce než na Azorách.

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti C) dokládá následující úsek výchozího textu: *Azorské čajovníkové plantáže jsou unikátní: čaj se zde pěstuje už ve výšce 150 metrů nad mořem, jde tedy o nejnižše položené plantáže na světě.*

1 bod

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přídavné jméno v 2. stupni?

- A) někdejší voják
- B) nastaly lepší časy
- C) tamější manufaktury
- D) zkrachovali další čtyři

Zdůvodnění

Přídavné jméno *lepší* je 2. stupněm přídavného jména *dobrý*. Přídavná jména *někdejší*, *tamější*, *další* stupňovat nelze.

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

	A	N
13.1 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje dva přívlastky shodné.	☒	☐
13.2 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje podmět několikanásobný.	☐	☒
13.3 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje jedno příslovečné určení času.	☒	☐
13.4 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje jedno příslovečné určení místa.	☒	☐

Zdůvodnění

- 13.1 – Větný člen *těchto*, který ve větě závisí na podstatném jménu *ostrov*, upřesňuje sdělení (z **jakých** ostrovů?) → přívlastek shodný. Větný člen *své*, který ve větě závisí na podstatném jménu *půda*, upřesňuje sdělení (na **jaké** půdě?) → přívlastek shodný.
- 13.2 – Podmětem je pouze jedno slovo, a to *lidé*.
- 13.3 – Větný člen *odpradávná*, který ve větě závisí na slovese *pěstovali*, vyjadřuje nějakou časovou okolnost (**odkdy** pěstovali pomeranče?) → příslovečné určení času.
- 13.4 – Větný člen *na půdě*, který ve větě závisí na slovese *pěstovali*, vyjadřuje nějakou místní okolnost (**kde** pěstovali pomeranče?) → příslovečné určení místa.

1 bod

14 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Nikdy jsem **nezapoměl** na to, jak **nerozumě** se Petr tenkrát zachoval.
- B) Nikdy jsem nezapomněl na to, jak **nerozumě** se Petr tenkrát zachoval.
- C) Nikdy jsem **nezapoměl** na to, jak nerozumně se Petr tenkrát zachoval.
- D) Nikdy jsem nezapomněl na to, jak nerozumně se Petr tenkrát zachoval.

Zdůvodnění

- Sloveso *nezapomenout* je příbuzné se slovem *pomnit* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).
- Příslovce *nerozumně* je příbuzné s přídavným jménem *nerozumný*.

max. 2 body

15 Vypište z každé z následujících vět (15.1 a 15.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 15.1 Z nařízení policie bylo odpolední shromáždění občanů protestujících proti zdejšímu totalitnímu režimu okamžitě rozpuštěno.
- 15.2 Ve výdejním okénku mého oblíbeného knihkupectví na mě už týden čeká zaplacená zásilka detektivních románů.

Řešení

15.1

podmět: shromáždění
přísudek: bylo rozpuštěno

15.2

podmět: zásilka
přísudek: čeká

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Jejich trny ho píchaly do dlaní, když se vzepřel, aby lépe viděl na Helgrind. Zleva slyšel pravidelný dech svého bratrance Rorana.

B) Čelo průvodu tvořila skupina mužů oblečených v kožených hávech. Její vůdce měl velikou korunu a nesl se na nosítkách. „Kněží Helgrindu,“ zamumlal Eragon. Za kněžími se vlekl dvojstup mladých mužů ovinutých zlatou látkou.

C) Takřka neslyšný proud vzduchu Eragonovi nyní připadal nepřírozeně hlasitý. Uvědomil si, že od elfské oslavy má mnohem bystřejší sluch. Začal vzpomínat na své přátele, když vtom jeho pozornost upoutal zástup lidí kráčeících k úpatí Helgrindu.

D) Eragon hleděl na temnou věž, v níž se skrývaly nestvůry, které zavraždily jeho strýce. Ležel na vrcholku kopce, porostlého jen trávou a malými kaktusy.

E) Poryvy větru sice pohlcovaly veleknězova slova, Eragon však útržky starověké řeči zaslechl. Zachvěl se, když uslyšel muže hovořit o krvi a nenávisti, hromadící se v temných zákoutích lidských duší. Kývl na Rorana. Je čas jít. Oba se opatrně odplazili do hustého lesa.

F) Na konci procesí kráčela nesourodá směsice šlechticů, obchodníků a žebráků. Náhle se celý průvod zastavil před jakýmsi balvanem a postava na nosítkách začala kázat.

(Ch. Paolini, *Brisingr*, upraveno)

16.1 _____

16.2 _____

16.3 _____

16.4 _____

16.5 _____

16.6 _____

Řešení

16.1 – D)

16.2 – A)

16.3 – C)

16.4 – B)

16.5 – F)

16.6 – E)

D) Eragon hleděl na temnou věž, v níž se skrývaly nestvůry, které zavraždily jeho strýce. Ležel na vrcholku kopce, porostlého jen trávou a malými kaktusy. **A)** Jejich trny ho píchaly do dlaní, když se vzepřel, aby lépe viděl na Helgrind. Zleva slyšel pravidelný dech svého bratrance Rorana. **C)** Takřka neslyšný proud vzduchu Eragonovi nyní připadal nepřírozeně hlasitý. Uvědomil si, že od elfské oslavy má mnohem bystřejší sluch. Začal vzpomínat na své přátele, když vtom jeho pozornost upoutal zástup lidí kráčeících k úpatí Helgrindu .

B) Čelo průvodu tvořila skupina mužů oblečených v kožených hávech. Její vůdce měl velikou korunu a nesl se na nosítkách. „Kněží Helgrindu,“ zamumlal Eragon. Za kněžími se vlekl dvojstup mladých mužů ovinutých zlatou látkou. **F)** Na konci procesí kráčela nesourodá směsice šlechticů, obchodníků a žebráků. Náhle se celý průvod zastavil před jakýmsi balvanem a postava na nosítkách začala kázat. **E)** Poryvy větru sice pohlcovaly veleknězova slova, Eragon však útržky starověké řeči zaslechl. Zachvěl se, když uslyšel muže hovořit o krvi a nenávisti, hromadící se v temných zákoutích lidských duší. Kývl na Rorana. Je čas jít. Oba se opatrně odplazili do hustého lesa.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

1. truhlář	6. kavárna
2. ohniště	7. koutek
3. knihovna	8. sloučenina
4. nahrávka	9. večere
5. pozemek	10. úlomek

TEXT 2

Některá podstatná jména, která jsou odvozená od sloves, označují výsledek děje, např. když něco *nedoplatím*, vznikne *nedoplatek*. Takovým podstatným jménům říkáme **názvy výsledku děje**.

(CZVV)

max. 3 body

17 Najděte v TEXTU 1 tři názvy výsledku děje a napište jejich čísla.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslíce či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení a zdůvodnění

4, 8, 10

- Podstatné jméno *nahrávka* je odvozené od slovesa *nahrát*: když něco *nahraju*, vznikne *nahrávka*.
- Podstatné jméno *sloučenina* je odvozené od slovesa *sloučit*: když něco *sloučím*, vznikne *sloučenina*.
- Podstatné jméno *úlomek* je odvozené od slovesa *ulomit*: když něco *ulomím*, vznikne *úlomek*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Na světě žije mnoho neobyčejných bytostí. K těm nejznámějším patří trpaslíci. Vzhledem připomínají lidi, jsou však o dost menší. Společným znakem všech trpaslíků jsou dlouhé vousy, jinak jsou ale mezi nimi značné rozdíly.

Trpaslíci zahradní, kteří se **oběvují** v blízkosti lidských obydlí, bývají obvykle sádroví. Jsou to zkušení zemědělci, a tak je většinou potkáte s hráběmi či rýči. Pracují výhradně po setmění a během práce hlasitě nadávají. Trpaslíci skalní jsou naopak velmi tiší. Dožívají se vysokého věku, protože hodiny v podzemí plynou pomalu. Občas se **zpřátelí** s horníky, víc jim ale vyhovuje život v osamění. Trpaslíci bojovní si staví nedobytná **kamená** sídla. Nejsou to žádní roztomilí mužíčci s čepičkami **visícími** přes ucho, ale smělí válečníci s těžkými sekerami, kteří i proti drtivé přesile bojují jako lvi.

(CZVM)

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou v textu zapsána s pravopisnou chybou.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Sloveso *objevit* má kořen *-jev-* a předponu *ob-*, slova příbuzná jsou například *z-jevení*, *vý-jev*.
- Sloveso *spřátelit se* je odvozené od slovesa *přátelit se* předponou *s-* (význam *směřování dohromady*).
- Přídavné jméno *kamenný* je odvozené od podstatného jména *kámen* příponou *-ný*.
- Přídavné jméno *visící* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje ani předponu *vy-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Poté, co Marcel odhalil Schultzův zkázonosný plán, pochopil, že hodiny jeho života jsou sečteny. Pořád myslel na Francouzské město, které se ten **bídák** rozhodl zničit. To se nesmí stát, jsou tam přece jeho přátelé! Celou noc Marcel nezamhouřil oka. Musí z Ocelového města uprchnout, to věděl zcela **bezpečně**. Jenže jak?

Ráno zamířil **rovnou** do parku, jenž byl součástí uzavřeného domovního bloku, v němž byl vězněn. Ano, mohl se procházet, jeho volnost však byla jen zdánlivá. V patách měl totiž stále dva mlčenlivé obry s revolverem, jejichž slabostí byl tabák.

(2) Když kráčet k říčce, která odtéká podzemním kanálem ven z města, všiml si zvláštního křoví, rostoucího podél zdi. Ihned ho poznal. V jeho listech se skrývá účinný uspávací prostředek. Plán útěku nabýval zřetelných obrysů. Marcel potají přidal pár lístků do tabáku a nabídl ho svým dozorcům. Za okamžik se areálem rozléhalo dvojí rytmické **chrápání**. Marcel na nic nečekal a utíkal do muzea modelů Schultzových strojů. Jakmile pronikl do hlavního sálu, vytáhl zápalku a škrtl.

(3) Za chvíli už z oken šlehal plameny. Ze všech stran přijížděli hasiči, přispěchal i Schultze. Když bylo po pěti minutách hašení všem jasné, že muzeum lehne popelem, Schultze zvolal: „Deset tisíc dolarů tomu, kdo zachrání exponát 3175!“ I když to byla částka skutečně vysoká, nikdo se nehlásil. Náhle se odněkud vynořil Marcel a řekl: „Já to **udělám**.“

Schultze se zatvářil nedůvěřivě, pak ale kývl. Nemůže přece nic ztratit, naopak. Marcel si vzal dýchací přístroj a zmizel v kouři. Ani ho ale nenapadlo zachraňovat exponát. Rychle proběhl deštěm žhavých jisker, vyběhl zadním vchodem a skočil do říčky. Po chvíli vplul do podzemního kanálu, zcela zaplněného vodou. Byl v něm deset minut, když vtom narazil na železnou mříž. Zmocnilo se ho zoufalství. Z posledních sil zacloumal mříží. Naštěstí **povolila**. Proud ho unášel neznámo kam.

(J. Verne, Ocelové město, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Hasiči i Schultze dorazili k hořícímu muzeu za pouhých pět minut od založení požáru.	☐	☒
19.2 Za záchranu exponátu 3175 Schultze nabídl částku převyšující skutečnou hodnotu tohoto exponátu.	☐	☒
19.3 Od doby, kdy Marcel skočil do říčky, do doby, kdy narazil na železnou mříž, uběhlo víc než deset minut.	☒	☐
19.4 Při ranní procházce Marcel zjistil, že z Ocelového města vede podzemní kanál přímo do Francouzského města.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

(Význam slov posuzujte v kontextu výchozího textu.)

- A) Obě tato slova jsou citově zbarvená.
- B) Pouze slovo *bídák* je citově zbarvené.
- C) Pouze slovo *chrápání* je citově zbarvené.
- D) Žádné z těchto slov není citově zbarvené.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *bídák* je slovo hanlivé, má význam *podlý člověk, ničema, padouch*.
- Podstatné jméno *chrápání* je v textu užito ve významu *vydávání chrčivého zvuku při spaní*; v tomto významu citově zabarvené není.

1 bod

21 **Tvrzení:** V tomto úseku se vyskytuje jedno podstatné jméno užitá v 2. pádě a jedno podstatné jméno užitá v 7. pádě.

Pro který z následujících úseků výchozího textu výše uvedené tvrzení neplatí?

- A) z posledních sil zacloumal mříží
- B) rychle proběhl deštěm žhavých jisker
- C) byl součástí uzavřeného domovního bloku
- D) měl totiž stále dva mlčenlivé obry s revolverem**

Zdůvodnění

- V možnosti A) je podstatné jméno *síla* užitá v 2. pádě (z koho, čeho? – z posledních *sil*) a podstatné jméno *mříž* je užitá v 7. pádě (kým, čím zacloumal? – *mříží*).
- V možnosti B) je podstatné jméno *dešť* užitá v 7. pádě (kým, čím proběhl? – *deštěm*) a podstatné jméno *jiskra* je užitá v 2. pádě (deštěm koho, čeho? – *jisker*).
- V možnosti C) je podstatné jméno *součást* užitá v 7. pádě (kým, čím byl? – *součástí*) a podstatné jméno *blok* je užitá v 2. pádě (součástí koho, čeho? – *bloku*).
- V možnosti D) je podstatné jméno *obr* užitá ve 4. pádě (měl koho, co? – *obry*) a podstatné jméno *revolver* je užitá v 7. pádě (s kým, čím? – *s revolverem*).

max. 2 body

22 **Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda tato slova lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma (A), nebo ne (N).**

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

	A	N
22.1 bezpečně – nebezpečně	☐	☒
22.2 rovnou – nerovnou	☐	☒
22.3 udělám – neudělám	☒	☐
22.4 povolila – nepovolila	☒	☐

Zdůvodnění

- 22.1 – Příslovce *bezpečně* má v textu význam *nepochybně, zcela jistě*; příslovce *nebezpečně* má význam *riskantně*. V kontextu výchozího textu tedy danou dvojici slov nelze považovat za antonyma.
- 22.2 – Slovo *rovnou* je v textu příslovcem s významem *ihned, okamžitě*; slovo *nerovný* je přídavným jménem s významem *křivý, nebo rozdílný*. V kontextu výchozího textu tedy danou dvojici slov nelze považovat za antonyma.
- 22.3 – Sloveso *udělat* má v textu význam *vykonat, provést*; jedním z významů slovesa *neudělat* je *nevykonat, neprovést*. V kontextu výchozího textu tedy danou dvojici slov lze považovat za antonyma.
- 22.4 – Sloveso *povolit* má v textu význam *uvolnit se*; jedním z významů slovesa *nepovolit* je *neuvolnit se*. V kontextu výchozího textu tedy danou dvojici slov lze považovat za antonyma.

23 Vypište z druhé části výchozího textu tři příslovce.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

ven, ihned, potají

24 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Stěhovaví ptáci odletěli do teplých krajů, kosi a sýkory ale v naší zemi jako vždy zůstaly .	☐	☒
24.2 Po vyčerpávajícím tréninku ho bolely svaly, začal mít také problémy s kolenními vazy.	☒	☐
24.3 Některé děti předčasně odjely na prázdniny, zbylí žáci pomáhali učitelům s vyklížením kabinetů.	☒	☐
24.4 Zemědělci vyzývají k boji s přemnoženými hraboši, vědci jsou však vůči plošnému používání jedů zdrženliví.	☐	☒

Zdůvodnění

- Pokud je součástí několikanásobného podmětu podstatné jméno rodu mužského životného (*kosi a sýkory*) a přísudek následuje za podmětem, v koncovce přičestí činného musí být *-i (zůstali)*.
- Sloveso *vyzývat* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *nazývat se*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 25–27**TEXT 1**

Kvůli zahrabaným nášlapným minám ročně vyhasne až dvacet tisíc životů. Tato smutná statistika by se však mohla stát minulostí. Člověk totiž získal nečekané zvířecí pomocníky – krysy obrovské. Díky ***** se daří počet lidských obětí snižovat. Krysy obrovské najdou zahrabané nášlapné miny jen po čichu. V pátrání tito hlodavci předčí i detektory kovu, protože na rozdíl od nich umí vyhledat také plastické výbušniny.

Nášlapné miny sice odhalí i speciálně vycvičení psi, spolupráce s hlodavci je však výhodnější. Oproti psům jsou krysy obrovské odolnější vůči tropickým chorobám, kvůli menší citové vazbě k člověku mohou spolupracovat s ***** . Zatímco vycvičený pes stojí až půl milionu korun, krysa vyjde daleko levněji. Navíc psi při práci v terénu často riskují své životy, explozi nášlapné miny totiž způsobí už hmotnost 5 kg. Pro krysu obrovskou, vážící nanejvýš 2,5 kg, ale běh po minovém poli tak riskantní není.

Aby se krysa naučila minu vyčenichat, prochází výcvikem trvajícím téměř rok. Zvíře se nejprve učí důkladně prozkoumat prostor. Za nalezení správného předmětu dostane od trenéra odměnu. Hlodavec tak rychle pochopí, že úsilí se mu opravdu vyplatí.

(Koktejl 3/2012, upraveno)

TEXT 2

Pomocí **eufemismu** se nepříjemná až drsná skutečnost vyjádří jemnějším způsobem, např. místo přímého pojmenování *je opilý* se použije eufemismus *je trochu v náladě*.

(CZVM)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení **nevyplývá** z TEXTU 1?

- A) Vycvičit krysou obrovskou, aby se naučila vyhledat výbušniny, trvá minimálně rok.
- B) Krysy obrovské dokážou najít i takovou výbušninu, kterou detektor kovu vyhledat neumí.
- C) Maximální hmotnost krysy obrovské je menší než hmotnost, která způsobí výbuch nášlapné miny.
- D) Vycvičení psi, kteří umí vypátrat nášlapné miny, jsou méně odolní vůči tropickým nemocem než krysy obrovské.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedených v možnostech B), C) a D) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou. Tvrzení uvedené v možnosti A) z textu prokazatelně nevyplývá.

1 bod

26 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje eufemismus?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Hlodavec tak rychle pochopí, že úsilí se mu opravdu vyplatí.
- B) Za nalezení správného předmětu dostane od trenéra odměnu.
- C) Kvůli zahrabaným nášlapným minám ročně vyhasne až dvacet tisíc životů.
- D) Zatímco vycvičený pes stojí až půl milionu korun, krysa vyjde daleko levněji.

Zdůvodnění

Pomocí eufemismu *vyhasne až dvacet tisíc životů* je vyjádřena drsná skutečnost, že kvůli nášlapným minám ročně *zemře až dvacet tisíc lidí*.

1 bod

27 Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) v TEXTU 1 patří jedno slovní spojení v náležitém spisovném tvaru. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slovní spojení?

- A) jejich schopnostem – různými lidmi
- B) jejich schopnostech – různými lidmi
- C) jejich schopnostem – různýma lidma
- D) jejich schopnostech – různýma lidma

Zdůvodnění

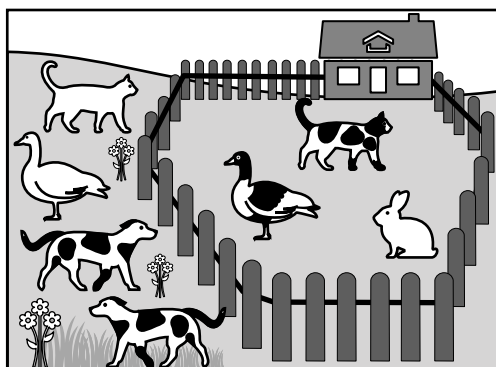
Předložka *díky* vyžaduje doplnění 3. pádem, dané slovní spojení odkazuje ke krysám: na první vynechané místo v textu tedy patří *jejich schopnostem*.

Předložka *s* vyžaduje doplnění 7. pádem: na druhé vynechané místo v textu tedy patří *různými lidmi*. Tvar *lidma* je nespisovný.

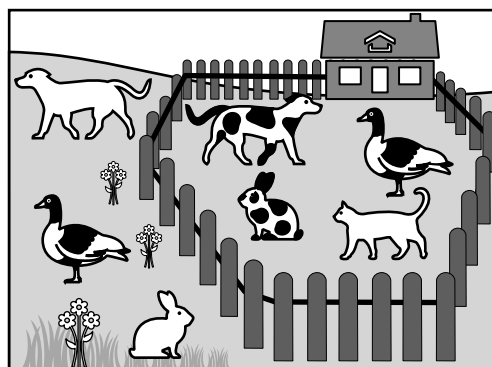
28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

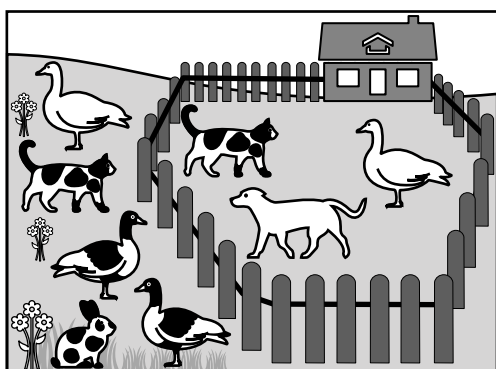
28.1

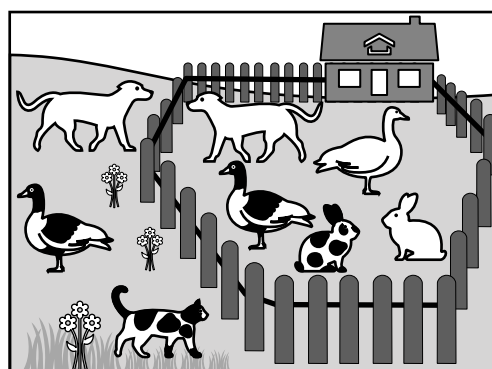
28.2

28.3

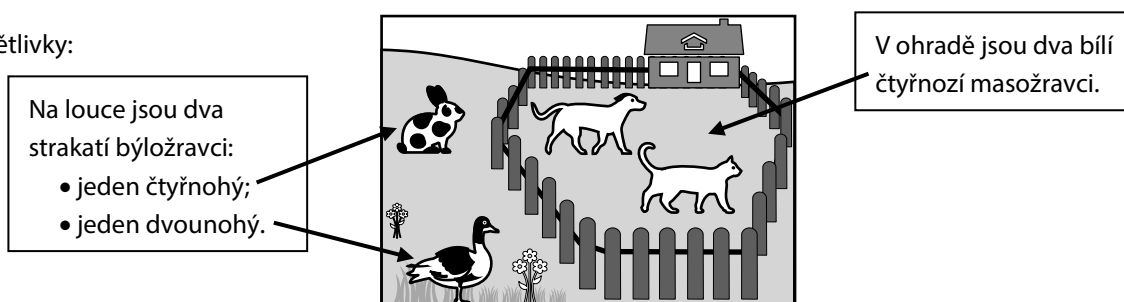

28.4

- A) Počet všech býložravců je lichý. Na louce je stejný počet strakatých živočichů jako v ohradě. V ohradě jsou dva masožravci.
- B) Počet všech čtyřnohých živočichů je lichý. Na louce je méně býložravců než v ohradě. V ohradě je bílých živočichů více než strakatých.
- C) Počet všech bílých živočichů je lichý. V ohradě je více masožravců než na louce. Na louce je čtyřnohých živočichů méně než dvounohých.
- D) Počet všech masožravců je lichý. V ohradě je maximálně jeden dvounohý živočich. Na louce je stejný počet strakatých živočichů jako v ohradě.
- E) Počet všech dvounohých živočichů je sudý. Na louce je méně masožravců než v ohradě. V ohradě je bílých živočichů méně než strakatých.
- F) Počet všech strakatých živočichů je sudý. Na louce je více masožravců než v ohradě. V ohradě je stejný počet dvounohých živočichů jako na louce.

Vysvětlivky:

Řešení

28.1 – F)

28.2 – E)

28.3 – C)

28.4 – B)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu A), ani popisu D).